

Laaggeschoold en risicovol werk: veiligheid voor iedereen!

*Annick Starren; Anja Dijkman; Dolf van der
Beek en Raphaël Gallis*

TNO | Kennis voor zaken

Starren, A.M.L.

Laaggeschoold en risicovol werk

1. Intro

houden huidige veiligheidsaanpakken voldoende rekening met kenmerken van laaggeschoolden werknemers?

2. Het onderzoek

definities, aanpak en het raamwerk met do's & dont's

3. Een veiligheidsaanpak die aansluit bij laaggeschoold werk

ontwikkeling van interventies samen met bedrijven

1. Intro

houden de huidige veiligheidsaanpakken voldoende rekening met kenmerken van laaggeschoolde werknemers?

Behoefte aan andere aanpakken

- Veranderende samenstelling arbeidsmarkt: mondialisering, open grenzen en flexibilisering
- Risicovolwerk relatief veel uitgevoerd aan onderkant arbeidsmarkt

- In huidige aanpakken/methoden weinig aandacht voor grote variëteit van mensen en hun beleving van veiligheid

Specifieke interventies/verbeteraanpakken voor veiligheid bij laaggeschoold werk

Polen maken het werk onveilig

De grenzen helemaal open voor werknemers uit Midden- en Oost-Europa of niet? Moeilijke kwestie. De bouw voorziet een golf van Poolse zzp'ers. Goedkope zelfstandigen die zich bovendien helemaal niet hoeven te houden aan onze veiligheidsregels. Je zult er maar mee op een dak, ladder of steiger staan.

'Ik heb daar niet zo over nagedacht. Haha, ik ben zelfs nog nooit een Pool tegengekomen. Het is wel heel belangrijk om je aan de veiligheidsregels te houden. Dat doen wij hier zeker. We werken alleen aan buitengevels, dus staan ook vaak op steigers. Voor je eigen veiligheid moet je goed opletten. Een ongeluk lijkt mij verschrikkelijk, dat hoop ik nooit mee te hoeven maken.'

Ramazan Batbay (24) stukadoor buitengevelinstallaties uit Rotterdam 'Ja, wel als ze hier werken als zelfstandigen. Die houden zich minder goed aan de regels omdat ze zo goedkoop mogelijk werken. Ze gaan geen hele constructie opzetten of een stevige steiger bouwen om een dak op te gaan. Dat geloven ze allemaal wel. De regels mogen voor alle zzp'ers wel strenger. Ik hoor hier en daar wel eens dingetjes die niet helemaal in de haak zijn, werken met onveiligheid gereedschap enzo. Aan de andere kant begrijp ik het wel, want zelfstandigen die overal allerlei veiligheidsmaatregelen voor nemen zijn duurder en die worden weer minder snel ingehuurd. Het blijft een moeilijke discussie.'

Rick van Vliet (24) machinaal houtbewerker uit Heerhugowaard. 'Vreemd dat zij zich niet aan onze normen hoeven te houden. Ik bedoel, van mij mogen ze hier komen werken hoor, maar dan moeten ze zich wel aan de regels houden van ons land en niet de regels uit Polen. Over veiligheid gesproken, je moest eens weten waar ik nu sta: in Baarn, vlak langs het spoor. We doen hier een controle. Om de halve minuut dendert er een trein langs. Dan moet je wel aan alle regels voldoen. Oh, ik moet even opletten, er komt weer een trein aan...'

Fabian Tilborg (25) dakbedekker uit Almere

'Ik zit in de steigerbouw. Dan moet je verschrikkelijk goed opletten. Heb ook wel eens iemand zien vallen. Met Polen heb ik nooit iets te maken. **Hoewel, ja toch. Wij deden eens een klusje en moesten allemaal spul sjouwen. Verderop stond een kraan. Die was van wat Polen die daar ook bezig waren. Of we die even mochten lenen. Zegt zo'n Pool: kan niet, alleen voor een kratje bier. Na wat heen en weer gelul mochten we de kraan gebruiken. Uiteindelijk mochten we 'm lenen voor vier kratjes.'**

2. Toelichting onderzoek

definities, aanpak en
het model met do's & dont's

Definitie doelgroep

3 Indicatoren voor **kwaliteit van de arbeid**:

1. Arbeidsinhoud (vereiste opleiding, autonomie, status, etc.)
2. Arbeidsomstandigheden (lawaai, vuil werk, lichamelijk zwaar)
3. Arbeidsvoorwaarden (flexibel, uurloon, voorwaarden)

Laaggeschoold en risicovol werk=

- < MBO 1 of < MBO 2 (geen startkwalificatie)
- uitgevoerd door **kwetsbare** groepen als:
 - ouderen
 - allochtonen (incl. niet-ingezetenen, illegalen)
 - laaggeletterden en
 - 'drop outs'
 - flexwerkers

Kernvraag van het onderzoek

“Hoe ervaren werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt hun werk en hoe kijken ze naar veiligheid?”

- Bottom up aanpak
- Gericht op belevingswereld

Subvragen:

- Werkende elementen in huidige aanpakken
- Interventies uit diverse disciplines, gezondheid, psychologie, communicatiewetenschappen, antropologie, milieukunde, maar bijvoorbeeld ook CBR rijexamen.
- Randvoorwaarden en uitgangspunten voor vernieuwde veiligheidsaanpak: raamwerk met do's en dont's

Opzet van het onderzoek

- 2007 - literatuuronderzoek en verkenning op de werkvloer (o.a. chemische reiniging, glastuinbouw, (wegen)bouw, transport)
 - theoretisch kader: raamwerk met do's en dont's
- 2008 - analyse Nederlandse Enquête Arbeidsomstandigheden
 - opzetten en uitvoeren van interventies op de werkvloer
- 2009 - verdieping thema's
 - vervolg interventies

Onderbouwing: statistieken (NEA)

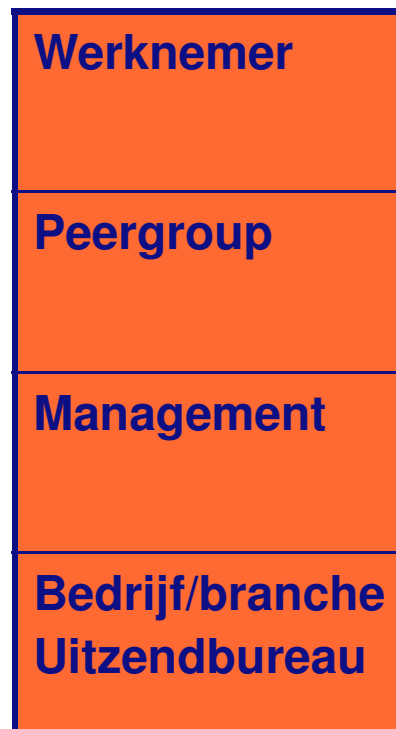
- 46% van de laagopgeleiden wordt bijna dagelijks blootgesteld aan gevaarlijke stoffen (lijm, verf, lasrook, insecticiden op de huid, waterige oplossingen) t.o.v. 30% van de hoogopgeleiden
- 17% van de laagopgeleiden is (niet –) westers allochtoon (!)
- niet-westerse allochtonen significant meer getroffen door arbeidsrisico's (10% afgelopen jaar)
- autochtonen hebben meer beschikking over PBM's
- uitzendkrachten significant vaker betrokken is geweest bij een ongeval met lichamelijke/geestelijke schade (9,6%).

En...in deze kwetsbare groepen:

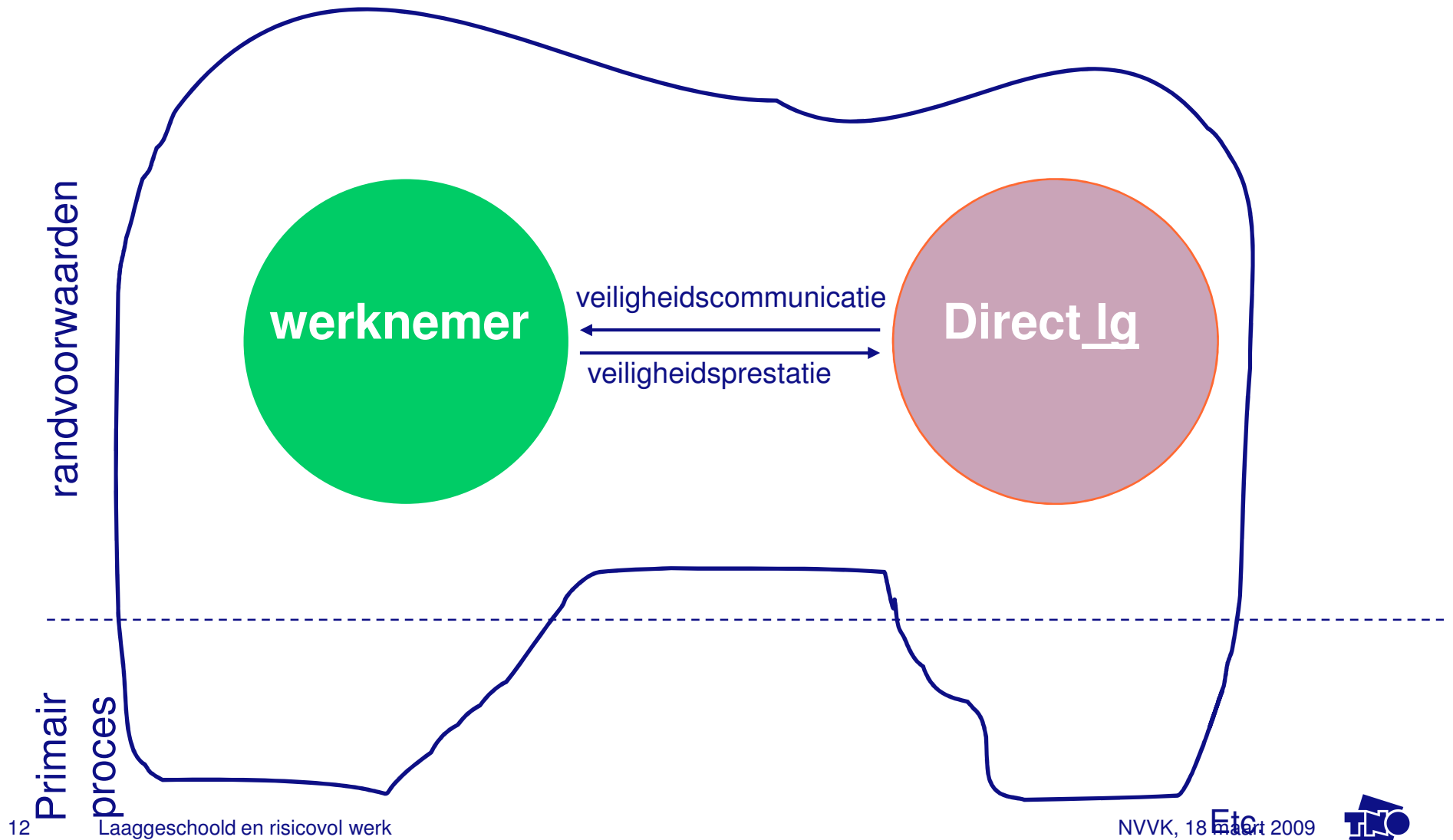
- vaker geen maatregelen getroffen en ook vaker behoefte aan maatregelen

Het model laaggeschoold en risicovol werk:

4 niveau's **aangrijpingspunten** voor gedragsverandering:

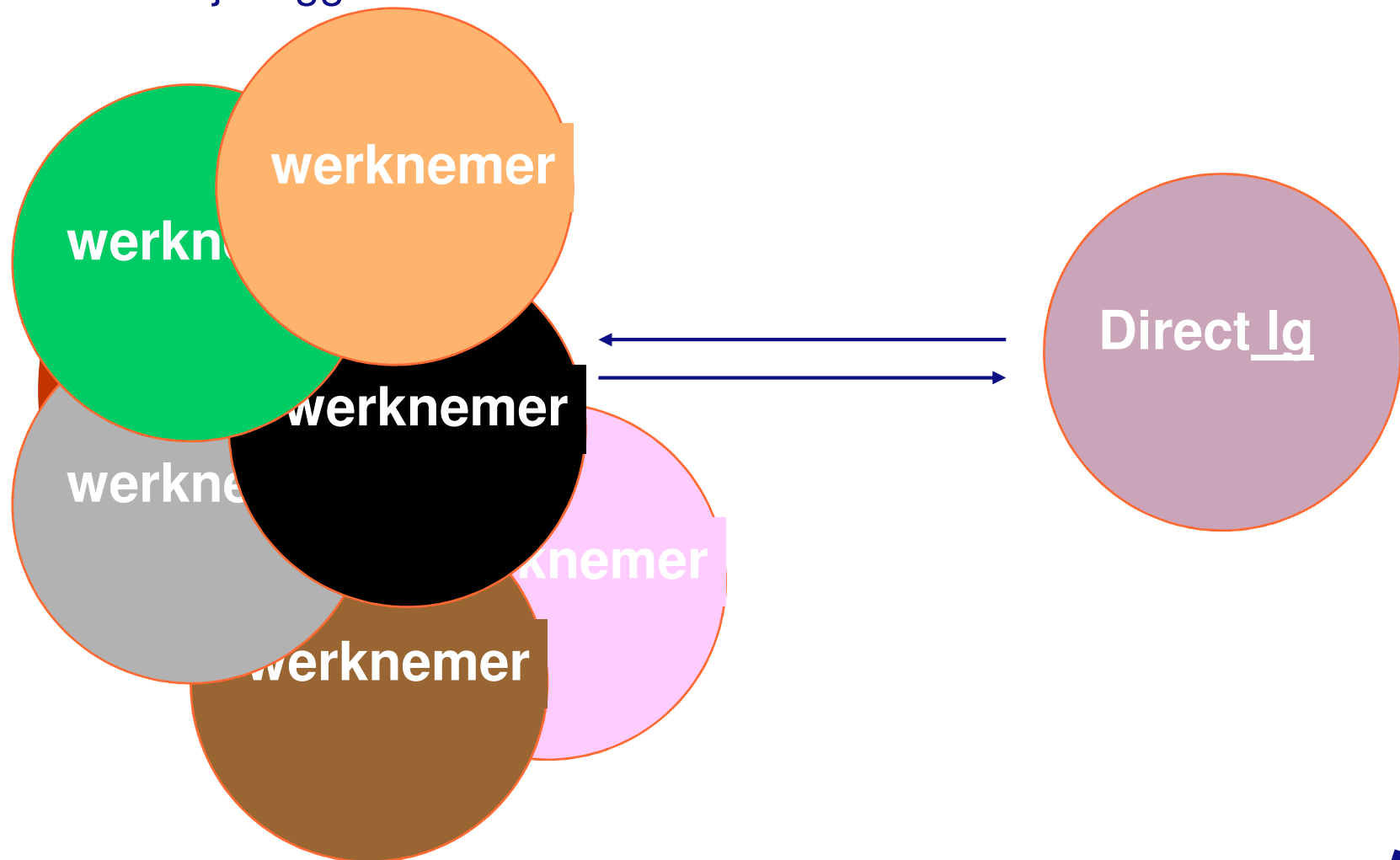

Naar een model: samen veilig op de werkvloer

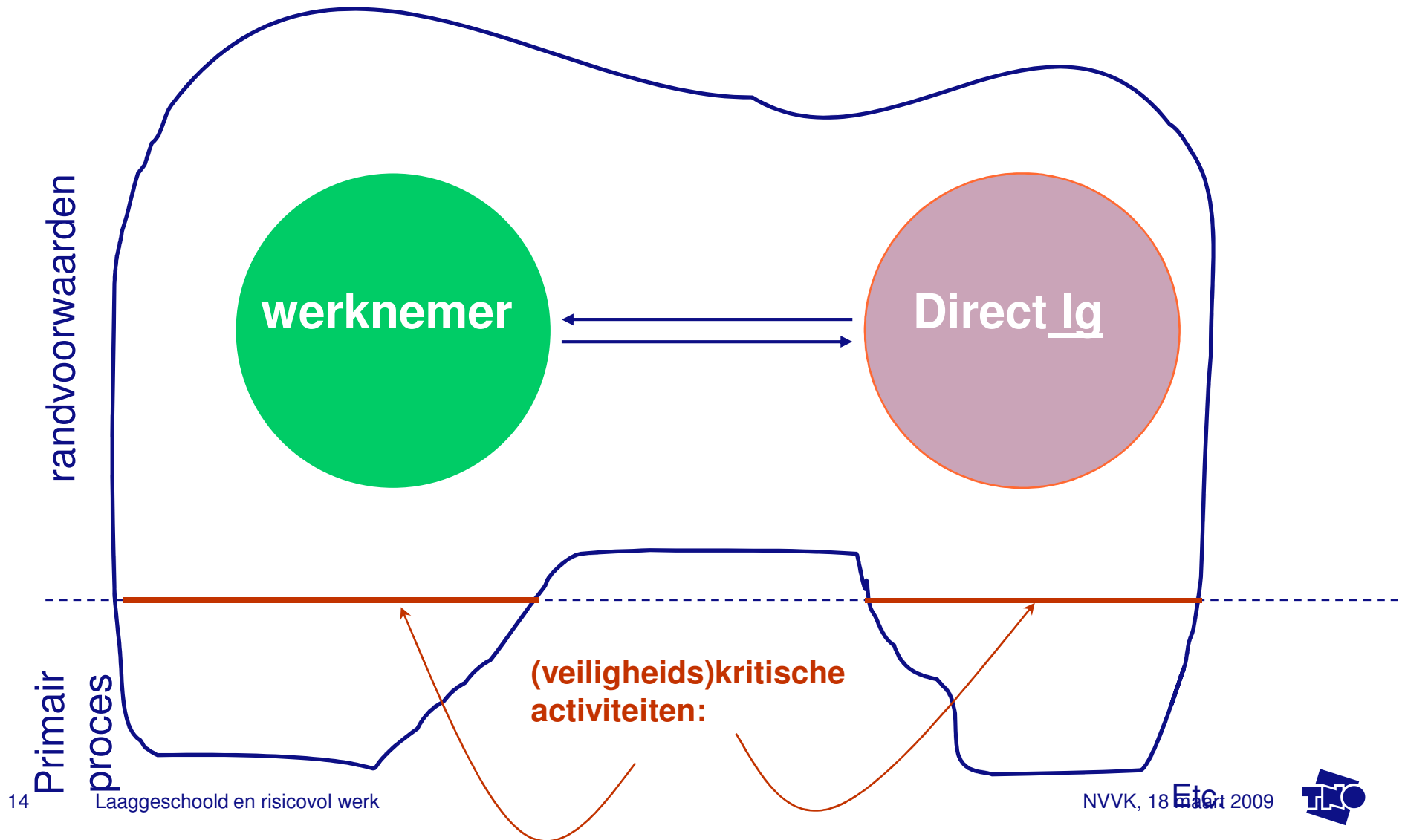

Naar een model: samen veilig op de werkvloer

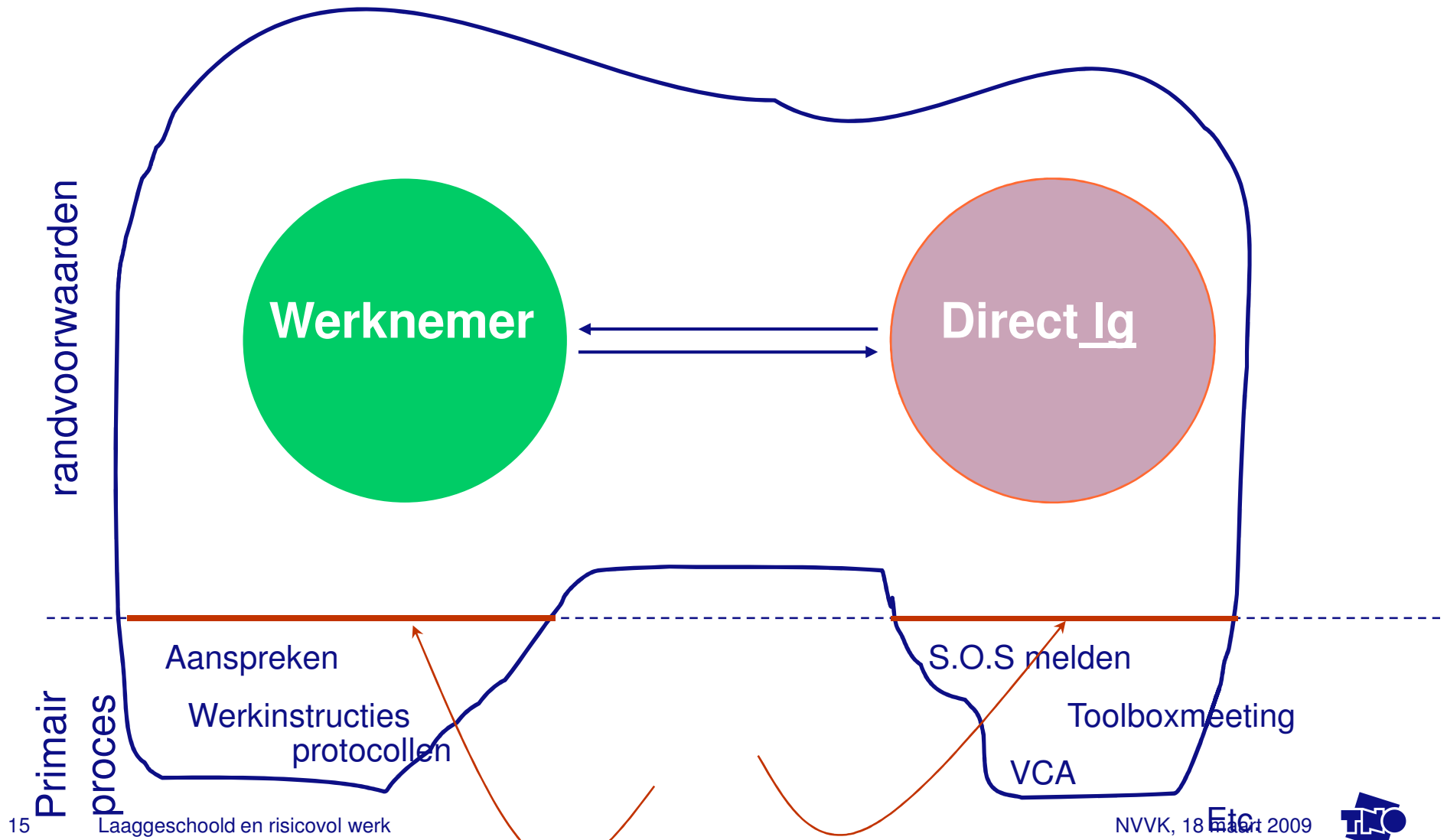
Variëteit bij laaggeschoolde werknemers

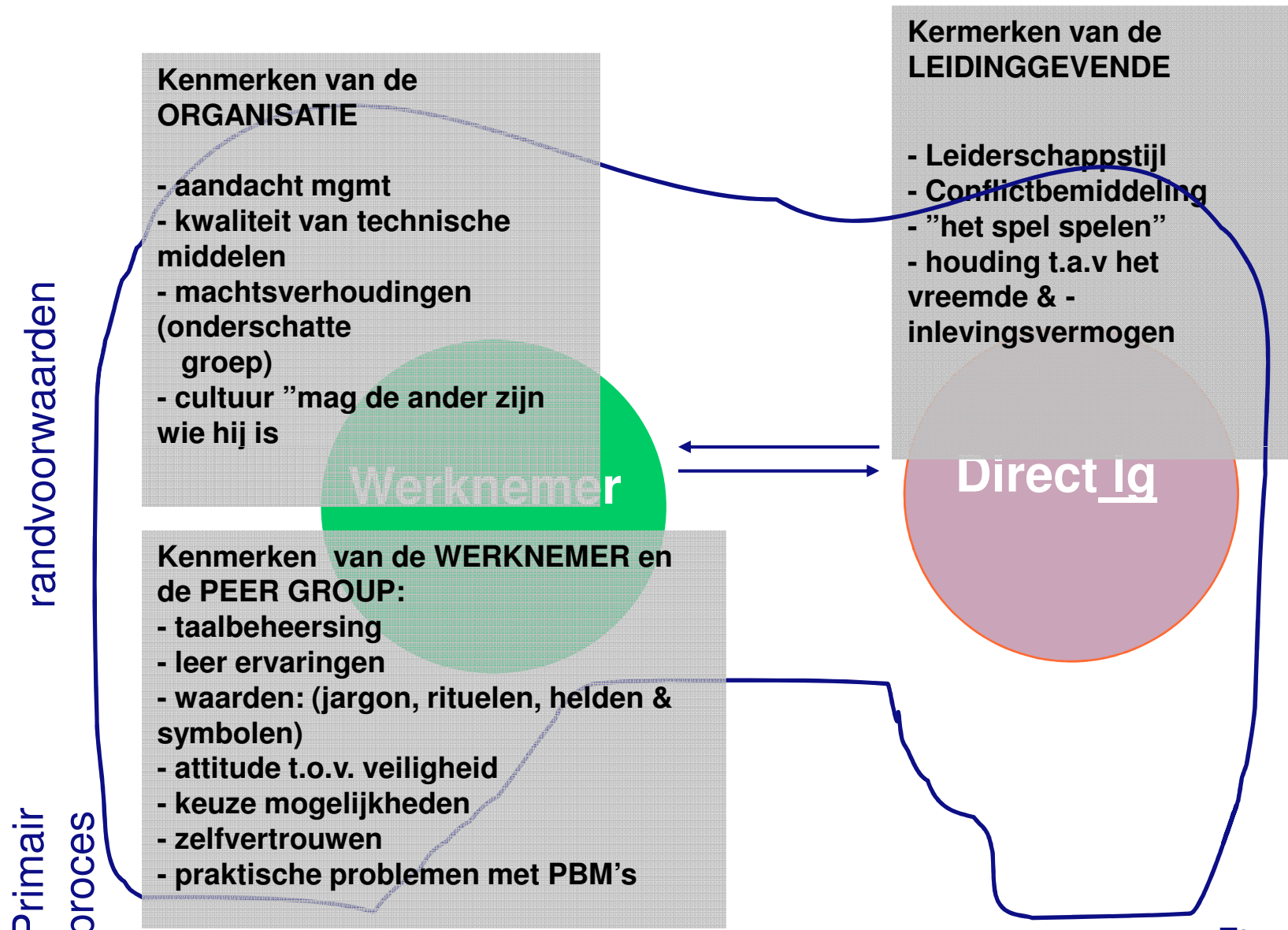
Naar een model: samen veilig op de werkvloer

Naar een model: samen veilig op de werkvloer

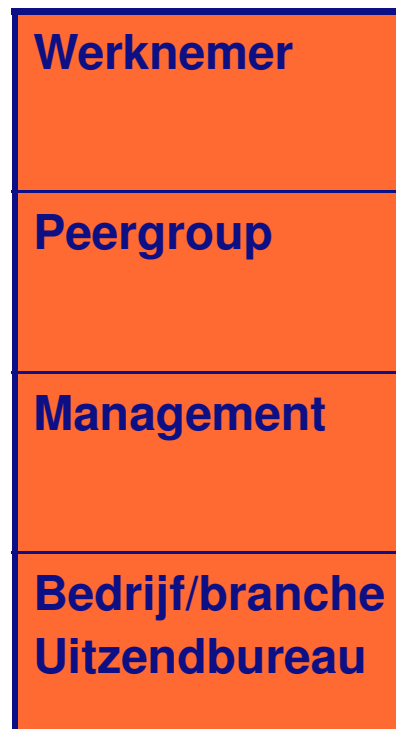

Naar een model: samen veilig op de werkvloer

Het model laaggeschoold en risicovol werk:

4 niveau's **aangrijpingspunten** voor gedragsverandering:

Het model laaggeschoold en risicovol werk:

5 sleutelfactoren voor gedragsverandering:

Risico- bewust	Motivatie	Kennis & vaardig- heden	Handeling sruimte	Borging
---------------------------	------------------	--	------------------------------	----------------

Het model: Do's en Dont's

	Risico- bewust	Motivatie	Kennis & vaardig- heden	Handeling sruimte	Borging
Werknemer					
Peergroup					
Management					
Bedrijf/branche Uitzendbureau					

Het model: Do's en Dont's

	Risico- bewust	Motivatie	Kennis & vaardig- heden	Handeling sruimte	Borging
Werknemer	Vermijd alleen lange termijn effecten te benoemen bij de jongere medewerkers				
Peergroup					
Management					
Bedrijf/branche Uitzendbureau					

Het model: Do's en Dont's

	Risico- bewust	Motivatie	Kennis & vaardig- heden	Handeling sruimte	Borging
Werknemer					
Peergroup		Betrek de informele leiders uit de groep		Samen schulden aanpakken	
Management					
Bedrijf/branche Uitzendbureau					

Het model: Do's en Dont's

	Risico- bewust	Motivatie	Kennis & vaardig- heden	Handeling sruimte	Borging
Werknemer					
Peergroup					
Management		Management: ben zelf het goede voorbeeld door het gewenste gedrag te laten zien			
Bedrijf/branche Uitzendbureau		Bedrijf: formuleer veiligheid als onderdeel van competentie ontwikkeling			

3. Een aanpak die aansluit bij laaggeschoold werk

Raamwerk van do's en dont's
als diagnose instrument

op basis van resultaat van de
diagnose ->ontwikkeling van
interventies samen met
bedrijven

TNO doet effectmeting en
beschrijft de interventie

resultaat is een toolbox van
aanpakken

Samen met bedrijven aan de slag

Voorbeeld

praktijk cases van interventies op basis van het model:

- Interactieve (niet talige) toolbox
- Rollenspel met acteur (assertief zijn bij 2 bazen)
- Evalueren van het werkproces bij het aannemen van een opdracht en de wijze van informeren en communiceren met medewerkers in dit traject. Hierbij zijn medewerkers expliciet betrokken en bevraagd.
- Wisseling van 'boodschapper' van veiligheid
- Laagdrempelige Gaming (confrontatie met consequenties van eigen gedrag (in ontwikkeling)).
- Versterk positieve voorbeeldrollen uit eigen belevingswereld, bijvoorbeeld Edgar David's beenbeschermer.

Ten slotte

Veilig werken zou in Nederland voor iedereen moeten gelden, ook al ben je 'een van de velen', spreek je de taal niet, begrijp je bepaalde codes niet, heb je een flex contact of heb je geen diploma.

Gebaseerd op eigenwaarde

Openheid

Vertrouwen in positieve resultaten

Ondersteund door visuele informatie

Actieve betrokkenheid

Meer info?
www.veiligaanhetwerk.nl

